

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2225

[Total No. of Pages : 4

[5147]-3

B.Ed. (Part - I) (General)

SCHOOL MANAGEMENT PRINCIPLES AND PRACTICES

(Paper - III)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Answer to the two sections should be written in separate answer books.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*
- 4) *Essay type questions carry twelve marks and the answers of the same are expected in 300 to 350 words each.*
- 5) *Short answer type questions which carry four marks are to be written in 130 to 150 words each.*
- 6) *Supplement should not be provided.*

SECTION - I

- Q1)** a) What are the characteristics of school management?
b) Which characteristics of management are applicable in the school explain with examples. **[12]**

OR

- a) Explain the concept of total quality management.
- b) How is total quality management helpful for the improvement of the quality of school management, explain with examples.

- Q2)** a) Why Henry Fayol is called the father of modern management. **[12]**
b) How are the principles of Fayol's theory useful to the school management.

OR

- a) What is the need of Institutional planning?
- b) Explain the steps with proper examples, followed for institutional planning.

P.T.O.

Q3) Answer the following in short. (Any Four) [16]

- a) Explain the merits and demerits of democratic style of leadership.
- b) According to your opinion, which infrastructural facilities should be there in high excellence schools.
- c) Write the functions of director of education.
- d) Explain the process of textbook preparation in the textbook. bureau of Maharashtra State.
- e) Explain the functions of S.S.C. & H.S.C. board
- f) Write the functions of N.C.E.R.T.

SECTION - II

Q4) What is mean by school discipline? Which are the causes of todays school discipline, its effects and suggest the remedies to over come from it. [12]

OR

What is mean by finance management? Which programmes are implimented in school to independent from financial aspect.

Q5) What is head master's organization? To enhance quality in education how the functions of head masters organization. useful for it.? [12]

OR

Design research proposal for problems solving in educational management by the steps of educational research

Q6) Answer the following question in short (any four) [16]

- a) Which schemes are run by Maharashtra State Government. to overcome from problems created by urbon enrolment?
- b) What is the importance of pre-service training for the newcumours?
- c) What is the place of educational research indevelopment?
- d) Which mouck training programmes you will be impliment in yours school, considering disaster like fire in your school in future.
- e) Suggest the remedies for the solving problem of vocationalization in education.
- f) Give the points which are common in B.Ed. (Gen.) and four years B.Ed. (Integrated) curriculam.

Total No. of Questions : 6]

P2225

[5147]-3

B.Ed. (Part - I) (General)

SCHOOL MANAGEMENT-PRINCIPLES AND PRACTICESM

(Paper - III)

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) दोन विभागाची उत्तरे स्वतंत्र उत्तरपत्रिकेत लिहा.
3) उजव्या बाजूचे अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) निबंधवजा प्रश्न 12 गुणांचा असून उत्तर 300 ते 350 शब्दात अपेक्षित आहे.
5) लघुत्तरी प्रश्न 4 गुणांच्या प्रश्नांचे उत्तर 130 ते 150 शब्दात अपेक्षित आहे.
6) पुरवणी दिली जाणार नाही.

विभाग - पहिला

प्रश्न 1) अ) व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये कोणती? [12]

ब) शालेय व्यवस्थापनात ती वैशिष्ट्ये कशी आणता येतील ते उदाहरणासह स्पष्ट करा.

किंवा

अ) एकूण गुणवत्ता व्यवस्थापनाची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) एकूण गुणवत्ता व्यवस्थापनामुळे शालेय व्यवस्थापनाची गुणवत्ता कशी वाढविता येईल ते उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) अ) हेन्री फेयॉल यांना आधुनिक व्यवस्थापनाचा जनक का म्हणतात? [12]

ब) शालेय व्यवस्थापनात हेन्री फेयॉल यांची तत्वे कशी उपयुक्त ठरतील, ते स्पष्ट करा.

किंवा

अ) संस्थानिहाय नियोजनाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

ब) संस्थानिहाय नियोजनाच्या पायऱ्या उदाहरणासह स्पष्ट करा.

[5147]-3

3

- प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) [16]
- अ) लोकशाही नेतृत्व शैलीचे फायदे आणि तोटे.
- ब) उत्कृष्ट शाळा होण्यासाठी आवश्यक असलेल्या भौतिक सुविधांपैकी कोणत्या सुविधा अत्यावश्यक आहेत.
- क) शिक्षण संचालकाची कार्ये कोणती ते लिहा.
- ड) महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक मंडळातील पाठ्यपुस्तक निर्मिती प्रक्रिया कशी घडते ते स्पष्ट करा.
- इ) महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाची कार्ये कोणती?
- फ) राष्ट्रीय शैक्षणिक शिक्षण व प्रशिक्षण संस्थेची कार्ये लिहा.

विभाग - दूसरा

- प्रश्न 4) शालेय शिस्त म्हणजे काय? शालेय शिस्त बिघडण्याची आजची कारणे, त्याचे परिणाम व ते टाळण्यासाठी उपाय सूचवा. [12]

किंवा

वित्तव्यवस्थापन म्हणजे काय? आपली शाळा स्वयंपूर्ण होण्यासाठी शाळांमध्ये कोणकोणते उपक्रम राबविले जात आहेत ते लिहा.

- प्रश्न 5) मुख्याध्यापक संघटना म्हणजे काय? शैक्षणिक गुणवत्ता उंचावण्यासाठी मुख्याध्यापक संघटनांची कार्ये कशी उपयुक्त ठरत आहेत? [12]

किंवा

शैक्षणिक संशोधनाच्या पायऱ्या विचारात घेऊन शैक्षणिक व्यवस्थापनातील समस्या निराकरणासाठी संशोधन आराखडा तयार करा.

- प्रश्न 6) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) [16]

- अ) शहरी भागातील नावनोंदणीच्या समस्या निराकरणासाठी शासन कोणत्या योजना राबवित आहे?
- ब) शिक्षणक्षेत्रात येऊ इच्छणाऱ्यांसाठी सेवापूर्व प्रशिक्षण महत्वाचे का आहे?
- क) शैक्षणिक संशोधनाचे विकासातील स्थान कोणते?
- ड) शाळेत लागू शकणाऱ्या आगीच्या आपत्ती निराकरणासाठी तुमच्या शाळेत कोणते अभिरूप प्रशिक्षण कार्यक्रम राबवाल?
- इ) शिक्षणातील व्यावसायिकीकरणाला समस्या निराकरणासाठी उपाय सूचवा
- फ) बी.एड. व 4 वर्षांच्या बी.एड. (एकात्मिक) अभ्यासक्रमातील साम्य दर्शविणारे मुद्दे कोणते?

